

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Соня Райчева Спилкова

Пловдивски университет „П.Хилендарски“, Филологически факултет, катедра
„Българска литература и теория на литературата“. Сектор Методика

Област на висше образование – хуманитарни науки

Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по литература)

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии,
Катедра по Методика

Автор: Николай Бонов Метев

Дисертация на тема: „Значение и смисъл на изучаването на съвременния български роман в средното училище“

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Научен ръководител: проф.дпн Адриана Дамянова

Данни за дисертанта: Интересът към дисертабилната тема се формира от професионалния опит на Николай Б. Метев като преподавател в СУ „Св. Кл. Охридски“, както от лични пристрастия и научни интереси. Основанията за избор на темата са свързани с убежденията на автора относно ценността на съвременния български роман като културологично поле, особено подходящо за методически сценарий. Проследените образци в литературоведски аспект основополагат практико – приложния характер на изследването: изследователски експеримент, провеждан в определена времева продължителност и систематизиран като резултатност в изследователската разработка.

Данни за докторантурата: След положен конкурс докторантът полага съответни изпити и реализира научната си подготовка според утвърдените срокове. Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита с необходимите мнения и препоръки.

Данни за дисертацията и автореферата: Дисертационният труд е с обем.....като справка за използваната литература съдържа..... заглавия. Трудът е структуриран в: Увод с въвеждащи постановки, сред които се открояват две мотивиращи наблюдения. Изведени са методически акценти, от чието проблематизиране се поражда необходимостта от изучаването на съвременния български роман в училище. Разработката продължава с: Обект, предмет, цели, задачи, методи, хипотеза на изследването, осмислени в хоризонта на тематично – проблемния център на

разработката – релевантни и компактно формулирани. От целеполагането става ясна концепцията, регулираща динамиката на изследването, а именно: същността на ученето, центрирана върху смисъла и значението на съвременния български роман, което предполага разработването на актуален методически сценарий, предназначен за гимназиален образователен етап. Петте задачи на изследването в приложен аспект варират от изясняване на функционалната същност на концептите *смисъл и значение* през конструиране на междутекстови отношения на структурно равнище до проследяване на мотивационен ресурс за „разбиращо четене“. Методиката на изследването се опира върху три действени модела, а именно: проучване, интерпретация и конструиране на действителен методически сценарий.

Първа глава обхваща вариативни теоретични становища, върху чиято основа се обобщават търсенията на докторанта относно обезпечената същност на методическите идеи. Изучаването на „Възвишение“ на М. Русков в контекста на класическите повествователни образци съдържа възможни конструирани релации с житейския ученически опит. Проблематизираните понятия като „народ, език, личност“ влизат в диалог с поетически образци. Още във втори параграф се открояват приносни моменти като: анализ на предварителни нагласи и очаквания; творчески съзидателни програми за съвременния роман; ролеви трансформиращи игри и провокативни методически подходи, целящи рефлексивни реакции. Трети параграф с преобладаващо съпоставително интерпретиране откроява потребността автор като М. Русков да заеме достойно място в учебното съдържание по литература за гимназиален етап. Актуалният проблематизиран прочит изостря вниманието ни върху екзистенциални категории като „предателство, свобода, социален ангажимент и др.“, чиято ценностна стойност днес е девалвирала. Интерпретативните подходи, онагледени с методически бележки, илюстрират изследователския замисъл като ход и резултатност. Приносните моменти и тук се открояват: актуални теми за писмена „рефлексия“, съобразени с очаквани резултати от изследването; вглеждането в Историята „като прожектор“ подчертава методическата амбиция на докторанта, а именно – да открие не само стойностни методически „тактики“, а целенасочени стратегии, формиращи личностно развитие. Литературоведските подходи, приоритетно насочени към деконструкцията, изявяват докторанта като съмишленик от школата на научния му ръководител. Тъкмо тази провокативност, сведена до конкретни методически задачи, откроява на места „хлъзгавия под“ на някои съвременни тенденции относно постмодерния роман. Затова понякога е необходимо стесняване на методическото поле откъм прагматика, която да формира приложна резултатност.

Търсейки образите на межкултурния диалог чрез съпоставителен механизъм между А.Константинов и М. Русков, докторантът насочва изследователския си усет към съвременния социокултурен контекст. Сред корпуса на междутекстовите връзки съотнасянията разширяват контекста на човското общуване и открояват проблема за избора. Методическият обхват на този „интензивен“ диалог включва логическия замисъл на отделните етапи. Редуването на дидактически технологии, интерактивни

методи, конструктивистки подходи и др. са само част от методическите решения, целящи формиране на любознателност и импулси за нови търсения.

Втора глава задава очаквания, свързани с модуса на методическото познание и изследването на литературата като изкуство. Във фокуса на изследователското внимание са повествователните фигури в романа „Светът е голям и спасение дебне отвсякъде“ на И. Троянов. Сюжетът е сегментирано проследен, за да се потърсят различни начини на възприемане. Търсенията, подсказани от някои Бахтинови постановки, пораждат очаквани методически резултати, а именно себеразбирането, улеснявано от различни контексти. Опозиционните мотиви: родно – чуждо, власт – насилие, минало – памет и др. съдържат продуктивен потенциал за дискусивно поле на педагогически взаимодействия. Разнообразният методически инструментариум от цели, задачи, ход и резултатност варира около съвременни проблеми, познати на днешното младо поколение. Тъкмо в тази актуалност са закодирани и приносите на тази глава: чрез устни и писмени жанрове да се открие релацията: минало – съвременност, в чиято историографска рамка се изгражда художествен вкус, според чиито критерии се полага ефективната литературна комуникация. Всичко това, обвързано с интердисциплинарна насоченост (история, философия и др), дава възможности за съпоставяне на литературен и историографски дискурс. Целта – да се подпомагат разсъжденията върху повествователния модел е в основата на успешния методически замисъл. Той се фокусира и в параграфа, озаглавен „В лабиринта на писането“, визиращ „Физика на тъгата“ на Г. Господинов. Алгоритъмът и тук е спазен: литературоведско „сондиране“, последвано от методически сценарий. Като средоточие в емпатийния модус на емоционалността, повествователните фигури създават нагласи за самонаблюдение и себепочит – резултати, породени от интердисциплинарната специфика на методическия замисъл. Мрежообразната свързаност на различни контексти осигурява емоционални преживявания в часа по литература и формира житейски умения у подрастващите.

Обобщителната част се фокусира върху „пребиваването“ на съвременния български роман в днешното училище. Авторът резюмира концептуалната същност на постиженията на фона на недостигащото в съвременното литературно образование. Следвайки конструктивисткия принцип, разработката отстоява постигнатото като замисъл, ход и резултат. Предложените нови полета за литературно – методическа комуникация не са само „начална стъпка“ в рефлексията на учителя, а алтернативен учебен „дизайн“ . Отказът от износени и остарели в усложнената културна ситуация методически подходи представя всъщност нови алтернативи. Те са „прицелени“ в контекста на личностния ученически житейски опит, провокиран от културологичната насоченост на съвременни повествователни творби. Мястото на конструктивния диалог в това педагогическо общуване е приносно открито. Този оригинален диалог свидетелства също така за иновативния характер на разработката, чиито смисъл и значение се заключава в надграждането на междутекстова култура.

Научните приноси се състоят в: оригинални интерпретации на значими български автори, разработени достъпно и иновативно за актуални методически сценарии; аранжирани дейности, ситуации и контексти, които улесняват „разбиращия прочит“ на съвременния български роман в училище; предложените методически модели илюстрират изведените дисертационни постановки и проблеми.

Публикации и участия в научни форуми: според изискванията от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ“Св. Кл. Охридски“ и относно количествения характер на публикациите и участията в научните форуми - нарушения няма. Свързани с темата на дисертацията, публикациите и участията в научните форуми се отличават с приносни моменти според целеполагането на разработката.

Заключение: Дисертацията на Николай Бонов Метев е ценно литературоведско проучване с методическа насоченост. Установява се ефективността на методически сценарий, чиито модел е съобразен с динамиката и потребностите на съвременното литературно образование. По своята същност този модел разширява методическата резултатност на урока по литература и въвежда нов образователен стандарт с личностноформираща стойност. Резултатите от изследването са с оригинален принос и съответстват на изискванията на Факултета по славянски филологии, приети във връзка с Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ.

Препоръки: Научната разработка се нуждае на места от стилно прецизиране. Например в Първа глава не е изведен докрай обобщаващ извод, както се установява и липсата на някои уводни предпоставки към изведени акценти (пак там).

Дисертационният труд притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика по литература) като демонстрира качества на самостоятелно провеждане на научно изследване. Ето защо давам своята положителна оценка за постигнатите резултати и приноси на Николай Бонов Метев.

23 04 2017

доц. д-р Соня Райчева